

Strategic Analysis of Libraries' Communication Behavior on Social Networks: A Study Based on Iranian Libraries in Aparat

Mohammadreza Khorramabadi Arani¹, Mehdi Mohammadi²

Received: 5 October 2024, Accepted: 20 January 2025

Doi: rcc.2025.2042698.1171

Abstract

This study aims to analyze the communication behavior of Iranian libraries on the Aparat social network. The main objective is to examine the level of presence, type of content produced, and user interaction with library pages on this network. The study also attempts to identify the challenges and opportunities available to improve libraries' use of this network. This study is applied and was conducted using qualitative content analysis from a representational perspective. The statistical population includes 73 pages belonging to different libraries on Aparat. Data were collected and analyzed using a researcher-made checklist. The tools used to evaluate the pages included content classification, number of visits, number of followers, and user interface review. The findings showed that institutional, academic, national, specialized, and non-institutional public libraries have the most compelling presence on this network, respectively. The Grand Ayatollah Boroujerdi Library page is ranked first with 2,315 content, the Semnan Public Libraries page is ranked second with 655 content, and the National Public Libraries Institution page is ranked third with 594 content. The National Public Libraries Institution page has the highest followers, with 1,100 followers. This research shows that institutional libraries in the Tehran and East Azerbaijan provinces have the most institutional pages. The pages of Grand Ayatollah Boroujerdi Library and the National Archives Organization have produced targeted content and have performed more successfully. Aparat, as a video-based network, provides a good opportunity to promote library services, and the Qom University library page is the leader among academic libraries.

Keywords: Digital communication, Social networks, Devices, Library services, Iranian libraries

1. MSc Student, Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran (Corresponding Author).

Email: mr.khorramarani78@gmail.com

 0000-0001-8027-0331

2. Associate Prof, Department of Information Science and Epistemology, University of Qom, Qom, Iran.

Email: mahdi.mohammadi203@gmail.com

 0000-0002-6880-7455

تحلیل راهبردی رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها در شبکه‌های اجتماعی: مطالعه‌ای بر پایه کتابخانه‌های ایرانی در آپارات

محمدرضا خرم‌آبادی آرانی^۱، مهدی محمدی^۲

دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۴، پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۱

DOI: rcc.2025.2042698.1171

چکیده

هدف: این پژوهش باهدف تحلیل رفتار ارتباطی کتابخانه‌های ایرانی در شبکه اجتماعی آپارات انجام شده است. هدف اصلی این تحقیق بررسی میزان حضور، نوع محتوای تولیدشده و میزان تعامل کاربران با صفحات کتابخانه‌ها در این شبکه است. همچنین پژوهش تلاش دارد چالش‌ها و فرصت‌های موجود برای بهبود استفاده از این شبکه توسط کتابخانه‌ها را شناسایی کند. روش: این تحقیق از نوع کاربردی بوده و با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی از منظر بازنمایی انجام شده است. جامعه آماری شامل ۷۳ صفحه متعلق به کتابخانه‌های مختلف در آپارات است. داده‌ها با استفاده از یک سیاهه‌وارسی محقق‌ساخته جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند. ابزارهای مورد استفاده برای ارزیابی صفحات شامل دسته‌بندی محتوایی، میزان بازدید، تعداد دنبال‌کننده‌ها و بررسی رابط کاربری بود. یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که به ترتیب کتابخانه‌های عمومی نهادی، دانشگاهی، ملی، تخصصی و عمومی غیرنهادی مؤثرترین میزان حضور را در این شبکه دارند. صفحه کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی با ۲۳۱۵ محتوا در رتبه اول، صفحه کتابخانه‌های عمومی سمنان با ۶۵۵ محتوا در رتبه دوم و صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با ۵۹۴ محتوا در رتبه سوم قرار دارند. بیشترین تعداد دنبال‌کننده مربوط به صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با ۱/۱ هزار دنبال‌کننده است. نتیجه: این پژوهش نشان می‌دهد کتابخانه‌های نهادی استان تهران و آذربایجان شرقی بیشترین صفحات نهادی را دارند. صفحات کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی و سازمان اسناد ملی محتوای هدفمند تولید کرده و موفق‌تر عمل کرده‌اند. آپارات، به عنوان شبکه‌ای ویدئومحور، فرصت مناسبی برای ترویج خدمات کتابخانه‌ای فراهم می‌کند و صفحه کتابخانه دانشگاه قم در میان کتابخانه‌های دانشگاهی پیشتاز است.

واژگان کلیدی: ارتباطات دیجیتال، شبکه اجتماعی، آپارات، خدمات کتابخانه‌ها، کتابخانه‌های ایران

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول).
Email: mr.khorramarani78@gmail.com 0000-0001-8027-0331

۲. دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، قم، ایران.
Email: mahdi.mohammadi203@gmail.com 0000-0002-6880-7455

مقدمه و بیان مسئله

در عصر حاضر، شبکه‌های اجتماعی به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی روزمره تبدیل شده‌اند و به عنوان بستری برای تبادل افکار، دانش و اطلاعات عمل می‌کنند (توتن و سالمون^۱، ۲۰۱۴). این شبکه‌ها با فراهم کردن امکاناتی همچون ایجاد ارتباطات مجازی و تسهیل اشتراک‌گذاری محتوا، به کاربران اجازه می‌دهند تا در فضای برخط به تعامل و مشارکت بپردازند (اناری و همکاران، ۱۳۹۲).

از نظر میلر^۲ (۲۰۰۵)، هدف شبکه‌های اجتماعی پیشرفت تک‌تک سرویس‌های اطلاعاتی است. محلی است که توسعه‌دهندگان و همچنین کاربران قادرند از مدل‌های تعامل‌پذیر، کاربردهای گوناگونی را بسازند (تردینیک^۳، ۲۰۰۶). شبکه‌های اجتماعی عبارت است از استفاده از سکوها، رسانه‌ای و اجتماعی مبتنی بر اینترنت برای برقراری ارتباط با دوستان، خانواده، همکاران یا مشتریان. این شبکه‌ها می‌توانند یک هدف اجتماعی، یک هدف تجاری یا هر دو را در برگیرند (رسنیک^۴ و همکاران، ۲۰۰۰). استفاده از شبکه‌های اجتماعی نه تنها به ابزاری برای سرگرمی، بلکه به ابزاری برای مشارکت اجتماعی و ایجاد سرمایه اجتماعی بدل شده است. این سکوها به افراد و سازمان‌ها کمک می‌کنند تا به صورت مؤثری در فرایند تبادل اطلاعات و تعاملات اجتماعی نقش‌آفرینی کنند (بزرگی و امینی، ۱۳۹۴).

کتابخانه‌ها نیز به عنوان نهادهایی پویا و زنده (نگهبان، ۱۳۹۱) باید از این فرصت بهره‌برده و خدمات خود را در بستر شبکه‌های اجتماعی گسترش دهند. این مراکز می‌توانند با استفاده از قابلیت‌های این ابزارها، خدمات اطلاعاتی خود را به صورت گسترده‌تر و اثربخش‌تری ارائه دهند (شفای و حسان^۵، ۲۰۱۸).

همچنین کتابخانه‌ها با پیروی از شعار «حضور در جایی که کاربران حضور دارند» می‌توانند درصدد فعالیت در شبکه‌های اجتماعی برآمده و در این زمینه نه تنها صفحات مخصوص به خود را ایجاد نمایند؛ بلکه برای عملکرد بهینه در این زمینه مطالعات متعدد کرده و برنامه گام‌به‌گام تدوین نمایند (سلیمی، ۱۳۹۶)؛ بنابراین این خدمات کتابخانه‌ها از طریق شبکه اجتماعی می‌تواند علاوه بر کاهش در هزینه و زمان، کتابخانه‌ها را قادر سازد تا خدمات، برنامه‌ها و رویدادها را به صورت پیوسته و به‌طور مؤثر برای کاربران

خود ترویج کنند و درنهایت موجب افزایش رضایت و استفاده بیشتر آنان از کتابخانه شوند (نریمانی، ۱۳۹۸). در این میان، کتابخانه‌ها باید برای جلب کاربران و ارتقای خدمات خود در این فضا حضور فعال داشته باشند (بصیریان، ۱۳۸۸). شبکه‌هایی نظیر، آپارات^۶، به عنوان یکی از سکوها محبوب اشتراک‌گذاری ویدئو در ایران، امکان ارائه خدمات متنوع و جذب مخاطبان جدید را برای کتابخانه‌ها فراهم کرده است.

طبق آخرین گزارش^۷ رسمی آپارات، از تیرماه ۱۳۹۹ الی تیرماه ۱۴۰۰ این شبکه اجتماعی دارای رتبه یک الکسا^۸ در ایران، ۶۰ میلیون بازدید یکتای ماهانه، ۱۸ میلیاردر بازدید ماهانه از ویدئوها، ۶/۱۰ میلیارد دقیقه تماشا ویدئو در ماه، ۳۰۰ گیگابایت برثانیه مصرف پهنای باند و ۵/۲ میلیون میانگین درآمد کاربران را در پی داشته است.

بدین سبب، آپارات با ویژگی‌هایی نظیر دسته‌بندی موضوعی، دسترسی آسان، و امکان کسب درآمد، فرصتی منحصربه‌فرد برای کتابخانه‌ها فراهم کرده تا خدمات خود را به کاربران معرفی و به ارتقای فرهنگ مطالعه کمک نمایند. باین حال، برخلاف مطالعات گسترده‌ای که نقش شبکه‌های اجتماعی رایج مانند واتساپ^۹، تلگرام^{۱۰}، اینستاگرام^{۱۱}، ریسرچ‌گیت^{۱۲} در حوزه کتابخانه‌ها بررسی شده است، شاید پژوهشی به نحوه حضور و تأثیرگذاری کتابخانه‌های ایران در آپارات نپرداخته است.

این پژوهش تلاش دارد تا با تحلیل محتوای صفحات کتابخانه‌ای در آپارات و ارزیابی تعاملات صورت گرفته، امکان شناسایی روندهای نوظهور، ارائه مدل‌های جدید تحلیل محتوای ویدئو و توسعه خدمات هدفمند مبتنی بر نیاز کاربران را فراهم می‌کند. همچنین، نتایج آن می‌تواند به بهبود برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه خدمات کتابخانه‌ای در فضای مجازی کمک شایانی کند.

اهداف تحقیق

هدف اصلی: این پژوهش باهدف ارزیابی میزان فعالیت و به‌روزرسانی صفحات کتابخانه‌ها در شبکه آپارات و ارائه راهکارهایی برای تقویت حضور مؤثر آنها انجام می‌شود. هدف نهایی آن، ارتقای کیفیت خدمات کتابخانه‌ای و ترویج فرهنگ مطالعه از طریق بهره‌گیری از ظرفیت‌های این

سواد اطلاعاتی بالاتری داشتند. میانگین سواد اطلاعاتی کاربران اینستاگرام و تلگرام بیش از سایر شبکه‌ها بوده است. همچنین، کاربران با هویت واقعی در شبکه‌های اجتماعی، نسبت به افرادی که با هویت جعلی فعالیت می‌کنند، سواد اطلاعاتی بیشتری دارند.

خدمتکار (۱۴۰۰) در پژوهشی پیمایشی نقش شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی کاشان را بررسی کرده است. از دیدگاه کتابداران، "ترویج کتاب‌خوانی"، "ارتباطات علمی و اجتماعی" و "انتقال تجربیات" از مهم‌ترین تأثیرات شبکه‌های اجتماعی بودند. وی اعلام کرده است که شبکه‌های اجتماعی در ارتقای ارتباطات علمی و اجتماعی و ترویج کتاب‌خوانی نقش چشمگیری ندارد، اما استفاده بهینه از آنها می‌تواند خدمات نوآورانه‌ای ایجاد کند.

نارمنجی (۱۴۰۰) فرصت‌ها و تهدیدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی خراسان جنوبی را بررسی کرده است. بیشترین استفاده از شبکه‌ها برای تعامل میان کتابداران و کاربران در اینستاگرام، تلگرام و واتساپ بوده است. درخواست‌های کاربران شامل کسب اطلاعات و امور سرگرم‌کننده بوده است. فرصت‌های تعامل در سه مقوله اجتماعی، ارتباطی و تبلیغی و نیز، تهدیدها در مقوله‌های عملکردی، فرهنگی و محتوایی بررسی شده است. موانع تعامل نیز به دو دسته انسانی و زیرساختی تقسیم‌بندی شده است.

نریمانی (۱۳۹۸) در پایان‌نامه خود محتوای صفحات اینستاگرام ۱۱۰ نهاد کتابخانه‌های عمومی را تحلیل کرده است. وی مطالب را در ۱۰ دسته اصلی از جمله اطلاع‌رسانی، اخبار، معرفی منابع و مطالب مناسبی تقسیم‌بندی کرده است. بیشترین حجم محتوای منتشرشده مربوط به اطلاع‌رسانی رویدادهای انجام‌شده و معرفی منابع کتابخانه بوده است. در ضمن، کاربران دیدگاه نسبتاً مثبتی به محتوای صفحات داشته‌اند.

سلیمی (۱۳۹۶) نیز، در پژوهشی نیمه‌تجربی تأثیر بازاریابی شبکه اجتماعی تلگرام بر استفاده از خدمات کتابخانه مرکزی دانشگاه خوارزمی را بررسی کرده است. بازاریابی تأثیر قابل‌توجهی بر آشنایی و استفاده از خدمات داشته و این مؤلفه‌ها پس از بازاریابی افزایش یافته است. ولی‌زاده و همکاران (۱۳۹۶) نقش تلگرام در توسعه خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی را بررسی کرده‌اند.

شبکه است.

اهداف فرعی:

۱. بررسی میزان حضور کتابخانه‌های ایرانی در آپارات.
۲. شناسایی صفحات کتابخانه‌هایی که بیشترین محتوا و دنبال‌کننده را دارند.
۳. تحلیل نوع محتواهای منتشرشده در صفحات شخصی کتابخانه‌ها در آپارات.
۴. ارزیابی رابط کاربری^{۱۳} صفحات کتابخانه‌ها در این شبکه.

سؤالات تحقیق

سؤال کلی: چگونه می‌توان میزان فعالیت، به‌روزرسانی و تأثیرگذاری صفحات کتابخانه‌ها در شبکه آپارات را ارزیابی و نقاط قوت و ضعف آنها را شناسایی کرد؟

سؤالات فرعی:

۱. میزان حضور کتابخانه‌های ایرانی (ملی، عمومی تحت پوشش نهاد، عمومی غیرنهادی، دانشگاهی) در شبکه آپارات چقدر است؟
۲. کدام‌یک از صفحات کتابخانه‌ها بیشترین محتوا را در شبکه آپارات منتشر کرده‌اند؟ و کدام صفحات بیشترین میزان استقبال کاربران را به خود اختصاص داده‌اند؟
۳. محتوای منتشرشده در صفحات کتابخانه‌ها در شبکه آپارات شامل چه موضوعاتی است؟
۴. وضعیت رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در شبکه آپارات چگونه ارزیابی می‌شود؟

پیشینه پژوهش

بررسی‌های بررسی متون و پایگاه‌های اطلاعاتی نشان می‌دهد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای بهبود خدمات کتابخانه‌های عمومی مورد توجه است. باین‌حال، تحقیقات مرتبط محدود بوده و به چند نمونه داخلی و خارجی اشاره می‌شود.

باقری و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی پیمایشی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر سواد اطلاعاتی جوانان کتابخانه‌های عمومی خراسان شمالی را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داده است که شبکه‌های اجتماعی ۶۹/۳ درصد تغییرات سواد اطلاعاتی جوانان را پیش‌بینی می‌کنند. کاربران با ارزیابی متوسط و استفاده کمتر از شبکه‌های اجتماعی،

منفی داشت، اما ابزارهایی مانند فیس‌بوک و توییتر برای اشتراک‌گذاری اطلاعات مؤثر بودند.

سانگ^{۲۴} و همکاران (۲۰۱۴) کاربرد وی‌چت^{۲۵} در کتابخانه‌های دانشگاهی چین را بررسی کردند. بیشتر کتابخانه‌ها از کاربردهای ساده این نرم‌افزار استفاده می‌کردند.

بدین سبب، پژوهش‌های پیشین به نقش شبکه‌های اجتماعی در بهبود خدمات کتابخانه‌ها و کاربردهای آن در کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی پرداخته‌اند. این مطالعات تأثیر این شبکه‌ها بر سواد اطلاعاتی، بازاریابی خدمات، تعاملات اجتماعی، و توسعه خدمات را بررسی کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد شبکه‌های اجتماعی می‌توانند سواد اطلاعاتی کاربران را ارتقا دهند و در ترویج کتاب‌خوانی و افزایش تعاملات اجتماعی مؤثر باشند. همچنین، مطالعات بین‌المللی اهمیت شبکه‌هایی مانند فیس‌بوک، اینستاگرام، و وی‌چت را در ارائه خدمات کتابخانه‌ای برجسته کرده‌اند. در این میان، تحقیق حاضر با تمرکز بر تحلیل راهبردی رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها در شبکه آپارات، به‌طور خاص به کاربرد این شبکه در کتابخانه‌های ایرانی پرداخته است.

چارچوب نظری

با گسترش فناوری‌های دیجیتال و سکوها ارتباطی، شبکه‌های اجتماعی به ابزاری قدرتمند برای اطلاع‌رسانی و تعامل با کاربران تبدیل شده‌اند. کتابخانه‌ها، به عنوان نهادهای فرهنگی و آموزشی، از این ابزارها برای برقراری ارتباط مؤثر با مخاطبان خود بهره می‌برند. در این زمینه، شناخت و تحلیل رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها در این محیط‌ها می‌تواند به بهبود تعامل با کاربران و ارتقاء کیفیت خدمات کمک کند (راچمن^{۲۶} و همکاران، ۲۰۱۸؛ فاسولا^{۲۷}، ۲۰۱۵). در این تحقیق، آپارات به عنوان یک شبکه اجتماعی ایرانی، بستری مناسب برای بررسی این رفتارها در کتابخانه‌های ایرانی فراهم کرده است. این تحلیل راهبردی، چارچوبی برای درک چگونگی ارتباط و تعامل کتابخانه‌ها با مخاطبان در فضای دیجیتال ارائه می‌دهد.

برای تحلیل رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها، از دو مدل اصلی استفاده می‌شود: مدل تعاملی و مدل سرمایه اجتماعی. در این راستا، عبیدی (۱۳۹۵) رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها در شبکه‌های اجتماعی را بر اساس سه مؤلفه اصلی تعریف

خدمات اطلاع‌رسانی و امانت‌دهی بیشترین بهره را از این شبکه برده‌اند. نگرش مدیران و کتابداران نسبت به توسعه خدمات در سطح متوسط ارزیابی شده و در نهایت رابطه مثبت میان استفاده از تلگرام و خدمات کتابخانه‌ای مشاهده شده است.

اناری و همکاران (۱۳۹۲) میزان استفاده از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در به اشتراک‌گذاری دانش کتابداران دانشگاه اصفهان را بررسی کردند. میانگین استفاده از این ابزارها ۱/۷۹ درصد بود. ابزارهای ویکی بیشترین و میکرو بلاگینگ کمترین استفاده را داشتند.

در خارج از ایران، نگوین^{۱۴} (۲۰۲۳)، استفاده از رسانه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های دانشگاهی استرالیا را بررسی کرده است. توییتر^{۱۵}، فیس‌بوک^{۱۶}، اینستاگرام و یوتیوب^{۱۷} پرکاربردترین شبکه‌ها بودند. همچنین، کتابخانه دانشگاه ملبورن از توییتر برای ارتباطات و از فیس‌بوک برای به اشتراک‌گذاری امکانات و خدمات خود استفاده می‌کند.

لم^{۱۸} و همکاران (۲۰۲۲) نقش اینستاگرام در یادگیری دانشجویان و تبلیغات کتابخانه‌ای در هنگ‌کنگ را بررسی کردند. اینستاگرام با مطالب آموزشی و ابزارهای کمکی به یادگیری دانشجویان کمک کرده است.

هووارد^{۱۹} و همکاران (۲۰۱۸) میزان استفاده دانشجویان دانشگاه پوردو^{۲۰} از رسانه‌های اجتماعی را ارزیابی کردند. دانشجویان تمایل داشتند کتابخانه را در فیس‌بوک، اینستاگرام و یوتیوب دنبال کنند. یوتیوب به عنوان منبع رسمی اطلاعات خدمات کتابخانه انتخاب شده است.

اسلام و هابیبا^{۲۱} (۲۰۱۵) استفاده کتابخانه‌های بنگلادش از رسانه‌های اجتماعی را بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد، رسانه‌های اجتماعی برای بازاریابی منابع کتابخانه اهمیت زیادی دارند، اما مشکلاتی مانند خرابی برق، سرعت پایین اینترنت و کمبود متخصصین در مراکز وجود داشته است.

بواتنگ و کوانلیو^{۲۲} (۲۰۱۴) روند استفاده از فناوری وب در کتابخانه‌های دانشگاهی آمریکا را تحلیل کردند. فیس‌بوک و توییتر پرکاربردترین و ویکی کم‌کاربردترین ابزارها بودند.

اکورا^{۲۳} و همکاران (۲۰۱۴) استفاده از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در میان کتابداران نیجریه را بررسی کردند. مشکلات برق و زیرساخت‌ها بر عملکرد تأثیر

دسته‌بندی محتوایی، از روش مرور متون و تحلیل محتوا استفاده شد. ابتدا سیاهه‌ای از دسته‌بندی‌های محتوایی بر اساس مطالعات پیشین تهیه و سپس با بررسی محتوای منتشرشده در صفحات کتابخانه‌ها، دسته‌بندی نهایی شکل گرفت. جامعه پژوهش شامل صفحات ۷۳ کتابخانه در آپارات بود که تمامی آنها مطالعه شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، سیاهه‌وارسی محقق‌ساخته بود و روایی آن با نظرات ۵ نفر از اعضای گروه علم اطلاعات تأیید شد.

یافته‌های تحقیق

برای پاسخ به سؤال نخست درباره میزان حضور کتابخانه‌های ایرانی در شبکه آپارات و دسته‌بندی کتابخانه‌های فعال در این شبکه، داده‌های «جدول ۱» ارائه شده است. این جدول میزان فعالیت کتابخانه‌های ایرانی شامل کتابخانه ملی، عمومی نهادی، غیرنهادی و دانشگاهی را بررسی می‌کند که کدام دسته از کتابخانه‌ها در این شبکه، بیشترین حضور را دارند. همان‌طور که «جدول ۱» نشان می‌دهد، ۷۳ کتابخانه ۵۰ کتابخانه عمومی نهادی، ۱۳ کتابخانه دانشگاهی، ۶ کتابخانه عمومی غیرنهادی، ۲ کتابخانه عمومی تحت پوشش شهرداری‌ها، و کتابخانه ملی و یک کتابخانه شخصی هستند.

در این پژوهش، آغاز فعالیت کتابخانه‌ها در این شبکه نیز مورد مطالعه قرار گرفته است. جدول ۲ تاریخ شروع به فعالیت صفحات کتابخانه‌ها برحسب بیشترین سابقه را در شبکه آپارات نشان می‌دهد.

جدول ۱. توزیع فراوانی نوع کتابخانه‌ها در آپارات

ردیف	نوع کتابخانه	فراوانی	درصد فراوانی
۱	نهاد کتابخانه عمومی	۵۰	۶۸/۴۹
۲	کتابخانه دانشگاهی	۱۳	۱۷/۸۰
۳	کتابخانه‌های عمومی غیرنهادی	۶	۸/۲۱
۴	کتابخانه شهرداری	۲	۲/۷۷
۵	کتابخانه ملی	۱	۱/۳
۶	شخصی	۱	۱/۳
جمع		۷۳	۱۰۰

می‌کند: تولید محتوا، تعامل با کاربران، و ایجاد ارزش افزوده.

۱. مدل تعاملی: این مدل بر اساس دیدگاه‌های ارتباطات دوسویه استوار است و تأکید دارد بر اهمیت تعامل مداوم و فعال با کاربران. طبق این مدل، تولید محتوا و پاسخ‌گویی به نظرات کاربران موجب تقویت روابط و بهبود خدمات می‌شود. این مدل به‌ویژه در زمینه شبکه‌های اجتماعی و تعاملات آنلاین اهمیت دارد (خواجeh‌نیا و همکاران، ۱۳۷۸). در این تحقیق، تولید محتوای مرتبط و جذاب توسط کتابخانه‌ها در آپارات و تعامل فعال با کاربران در نظر گرفته می‌شود تا به تقویت ارتباط دوسویه منجر شود.

۲. مدل سرمایه اجتماعی: این مدل به نقش شبکه‌های اجتماعی در تقویت ارتباطات و سرمایه اجتماعی افراد اشاره دارد. به‌ویژه در محیط‌های برخط، کاربران می‌توانند به صورت فعال با یکدیگر تعامل کنند و در نتیجه سرمایه اجتماعی خود را افزایش دهند (نیک بخش، ۱۴۰۲). این تعاملات نه تنها باعث افزایش مشارکت کاربران می‌شود، بلکه به ایجاد فضایی برای اشتراک‌گذاری اطلاعات و ارتقاء خدمات کتابخانه‌ها کمک می‌کند.

بنابراین، چارچوب نظری این پژوهش شامل دو محور اصلی است:

۱. تحلیل محتوای تولیدشده: بررسی نوع و کیفیت محتوای ویدئویی که کتابخانه‌ها در آپارات منتشر می‌کنند و شناسایی عوامل موفقیت‌آمیز در جذب مخاطب.
۲. ارزیابی تعاملات کاربران: تحلیل میزان مشارکت کاربران و تأثیر این تعاملات بر افزایش استفاده از خدمات کتابخانه‌ای. این پژوهش با استفاده از مفاهیم نظری شبکه‌های اجتماعی و نقش کتابخانه‌ها در فضای مجازی، به توسعه مدلی برای بهینه‌سازی حضور کتابخانه‌ها در آپارات پرداخته است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است که با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی و از منظر بازنمایی انجام شده است. این نوع تحلیل محتوا به شناسایی و درک معانی، مضامین و الگوهای پنهان در داده‌ها می‌پردازد (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۸۹). در این پژوهش، واحد محتوایی بررسی شده، مضمون صفحات کتابخانه‌های ایرانی در آپارات است. برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش و ایجاد

جدول ۲. لیست تاریخ شروع فعالیت کتابخانه برحسب بیشترین سابقه (زمان ثبت نام) در آپارات

ردیف	نام کتابخانه	تاریخ	نشانی صفحه
۱	کتابخانه دایرةالمعارف بزرگ اسلامی	۹۴/۰۴/۲۳	https://www.aparat.com/cgie62
۲	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۹۴/۰۵/۲۸	https://www.aparat.com/iranpl
۳	کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی	۹۴/۰۶/۰۴	https://www.aparat.com/markazipl
۴	کتابخانه شهید آوینی وایقان	۹۴/۰۶/۲۶	https://www.aparat.com/vayghanpl
۵	کتابخانه و موزه ملی ملک	۹۴/۰۷/۱۲	https://www.aparat.com/maleklibrary
۶	اداره کتابخانه‌های عمومی آبادان	۹۴/۱۲/۱۳	https://www.aparat.com/abadanpl
۷	کتابخانه‌های عمومی استان هرمزگان	۹۵/۰۱/۱۵	https://www.aparat.com/hormozganpl.ir
۸	کتابخانه عمومی قائم‌شهر	۹۵/۰۳/۱۹	https://www.aparat.com/ghaemshahrpubliclib
۹	کتابخانه حسینییه ارشاد	۹۵/۰۳/۲۷	https://www.aparat.com/hershad
۱۰	کتابخانه زهرانیه نجف‌آباد	۹۵/۰۸/۱۱	https://www.aparat.com/zahralib

و «کتابخانه کوثر» و دانشگاه شهید بهشتی با صفحات «مرکز اسناد کتابخانه» و «کتابخانه مرکزی».

همچنین حضور سایر کتابخانه‌ها اعم از کتابخانه ملی، کتابخانه‌های تخصصی و عمومی غیرنهادی می‌تواند در آپارات، سودمند تلقی شود. جدول ۵ اسامی و نشانی صفحه اختصاصی این کتابخانه‌ها نمایش می‌دهد.

مطابق با جدول شماره ۵ تعداد ۱۱ کتابخانه از این دست در شبکه اجتماعی آپارات مشغول به فعالیت هستند. شهرداری‌ها نیز می‌توانند به عنوان بازوی توانمند شهرها نقش‌آفرینی خوبی در زمینه فرهنگ کتابخوانی به هم‌شهریان داشته باشند.

«جدول ۲» به معرفی ۱۰ کتابخانه‌ای می‌پردازد که پیشگام فعالیت در شبکه اجتماعی آپارات بوده‌اند. بر اساس این جدول، صفحه کتابخانه دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، و صفحه کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی، به ترتیب جزو نخستین صفحاتی هستند که از سال ۱۳۹۴ فعالیت خود را در این شبکه آغاز کرده و مسیر را برای سایر کتابخانه‌ها هموار کرده‌اند. جدول ۳ نیز فهرست اسامی و نشانی صفحات کتابخانه‌های وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی به تفکیک استان در شبکه اجتماعی آپارات را نمایش می‌دهد.

طبق جدول شماره ۳، استان تهران با ۶ صفحه و استان آذربایجان شرقی با ۵ صفحه، بیشترین تعداد صفحه کتابخانه عمومی در آپارات را دارند. استان‌های اصفهان، بوشهر، خراسان رضوی و همدان هرکدام ۴ صفحه دارند. همچنین کتابخانه‌های عمومی استان‌های ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، قزوین، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان و یزد هیچ صفحه‌ای در آپارات ندارند. حضور کتابخانه‌های دانشگاهی در آپارات می‌تواند به تحصیل و یادگیری دانشجویان کمک کند. جدول شماره ۴ لیست کتابخانه‌های دانشگاهی با صفحات اختصاصی در آپارات و نشانی آنها را نمایش می‌دهد.

طبق «جدول ۴»، تنها ۱۳ صفحه کتابخانه دانشگاهی در آپارات فعال هستند، که نشان‌دهنده غفلت کتابخانه‌ها از حضور در این شبکه اجتماعی و محدود شدن به معرفی در صفحات اطلاع‌رسانی دانشگاه‌هاست.

یافته‌ها نشان می‌دهد که در میان دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، ۱۱ صفحه کتابخانه‌ای در آپارات فعال هستند، در حالی که تنها ۲ صفحه از دانشگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، حضور دارند. همچنین دانشگاه قم و دانشگاه شهید بهشتی هرکدام با ۲ صفحه کتابخانه‌ای مجزا در آپارات فعالیت می‌کنند؛ دانشگاه قم با صفحات «کتابخانه مرکزی»

جدول ۳. لیست کتابخانه‌های نهاد کتابخانه عمومی دارای صفحه در آپارات به ترتیب حروف الفبای استانی

ردیف	استان	نام کتابخانه عمومی	نشانی صفحه
۱	آذربایجان شرقی	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان آذربایجان شرقی	https://www.aparat.com/ashplir
۲	آذربایجان شرقی	کتابخانه‌های عمومی مراغه	https://www.aparat.com/Hoseyni85
۳	آذربایجان شرقی	کتابخانه عمومی حاج سید جواد خامنه‌ای	https://www.aparat.com/libkhameneh
۴	آذربایجان شرقی	کتابخانه شهید آوینی وایقان	https://www.aparat.com/vayghanpl
۵	آذربایجان شرقی	کتابخانه عمومی پارک شهر مرند	https://www.aparat.com/parklib_marand
۶	آذربایجان غربی	اداره کل کتابخانه‌های عمومی آذربایجان غربی	https://www.aparat.com/aghplir
۷	اردبیل	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل	https://www.aparat.com/Ardabilpl
۸	اردبیل	کتابخانه شیخ عاملی شال	https://www.aparat.com/lib_ameli_shal
۹	اصفهان	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان	https://www.aparat.com/isfahanpl
۱۰	اصفهان	کتابخانه عمومی آران و بیدگل	https://www.aparat.com/aranpl
۱۱	اصفهان	کتابخانه عمومی نطنز	https://www.aparat.com/natanzpl
۱۲	اصفهان	کتابخانه زهرائیه نجف‌آباد	https://www.aparat.com/zahralib
۱۳	البرز	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان البرز	https://www.aparat.com/alborzpl
۱۴	بوشهر	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان بوشهر	https://www.aparat.com/bushehrpl
۱۵	بوشهر	کتابخانه عمومی مبصری بوشهر	https://www.aparat.com/MobasserIPL99
۱۶	بوشهر	کتابخانه عمومی آب پخش	https://www.aparat.com/libabpakhsh
۱۷	بوشهر	کتابخانه عمومی خلیج فارس	https://www.aparat.com/arta0917
۱۸	تهران	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	https://www.aparat.com/iranpl
۱۹	تهران	کتابخانه پانزده خرداد پیشوا	https://www.aparat.com/lib15khordad
۲۰	تهران	کتابخانه عمومی مرحوم شریعتی	https://www.aparat.com/SharitiPL
۲۱	تهران	کتابخانه مرکزی پارک شهر تهران	https://www.aparat.com/parkeshahrlib
۲۲	تهران	کتابخانه عمومی ارغوان	https://www.aparat.com/ArghavenLibrary
۲۳	تهران	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان تهران	https://www.aparat.com/tehranpl
۲۴	خراسان رضوی	اداره کل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی	https://www.aparat.com/khrplir
۲۵	خراسان رضوی	کتابخانه عمومی شهید هاشمی‌نژاد بیدخت	https://www.aparat.com/Hasheminezhadlib.beydokht
۲۶	خراسان رضوی	کتابخانه مرکزی امام خمینی مشهد	https://www.aparat.com/imamkhomenicentrallibrary
۲۶	خراسان رضوی	کتابخانه عمومی قلم	https://www.aparat.com/Qalam.Library
۲۸	خراسان شمالی	اداره کل کتابخانه‌های عمومی خراسان شمالی	https://www.aparat.com/khshplir
۲۹	خوزستان	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان	https://www.aparat.com/khuzestanpl
۳۰	خوزستان	کتابخانه مرکزی استان خوزستان	https://www.aparat.com/khozestancentrallibrary
۳۱	خوزستان	اداره کتابخانه‌های عمومی آبادان	https://www.aparat.com/abadanpl
۳۲	زنجان	کتابخانه باقرالعلوم ^(ع) درسجین	https://www.aparat.com/Bagheroloumliibrary
۳۳	سمنان	کتابخانه‌های عمومی سمنان	https://www.aparat.com/Semnanpl
۳۴	سیستان و بلوچستان	کتابخانه‌های عمومی سیستان و بلوچستان	https://www.aparat.com/sbplir
۳۵	فارس	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان فارس	https://www.aparat.com/nahadlibraryfars
۳۶	فارس	کتابخانه عمومی پوری سلطانی شیراز	https://www.aparat.com/pslib
۳۷	قم	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان قم	https://www.aparat.com/qompl
۳۸	کرمانشاه	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه	https://www.aparat.com/kermanshahpl
۳۹	کرمانشاه	کتابخانه شهید عراقی کنگاور	https://www.aparat.com/yasergoodeni
۴۰	کرمان	کتابخانه عمومی غدیر	https://www.aparat.com/ghadirilib
۴۱	گیلان	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان گیلان	https://www.aparat.com/gilanpl
۴۲	لرستان	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان لرستان	https://www.aparat.com/lorestanpl
۴۳	لرستان	کتابخانه عمومی غدیر خرم‌آباد	https://www.aparat.com/ghadirilib1376
۴۴	مازندران	کتابخانه عمومی قائم‌شهر	https://www.aparat.com/ghaemshahrpubliclib
۴۵	مرکزی	کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی	https://www.aparat.com/markazipl
۴۶	هرمزگان	کتابخانه‌های عمومی استان هرمزگان	https://www.aparat.com/hormozganpl.ir
۴۷	همدان	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان همدان	https://www.aparat.com/hamedanpl
۴۸	همدان	کتابخانه عمومی کوثر همدان	https://www.aparat.com/kosarpl
۴۹	همدان	کتابخانه عمومی برکت مهر ماهان	https://www.aparat.com/lib_mehr_mamahan
۵۰	همدان	کتابخانه عمومی شهید مدرس	https://www.aparat.com/modaresn

جدول ۴. کتابخانه‌های دانشگاهی دارای صفحه در آپارات

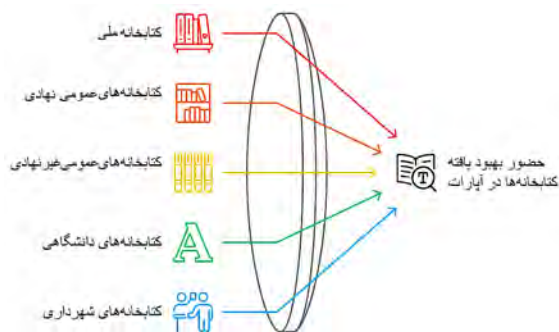
ردیف	نام کتابخانه دانشگاهی	نشانی صفحه
۱	کتابخانه دانشگاه امیرکبیر	https://www.aparat.com/sa5re
۲	کتابخانه مرکزی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	https://www.aparat.com/ikiulib
۳	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران	https://www.aparat.com/utlibrary
۴	کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی تهران	https://www.aparat.com/MedLib
۵	کتابخانه مرکزی دانشگاه سوره	https://www.aparat.com/soorelibrary
۶	کتابخانه مرکزی شهید بهشتی	https://www.aparat.com/sbulib
۷	مرکز اسناد و کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی	https://www.aparat.com/lib.sbu
۷	کتابخانه دانشکده معماری دانشگاه شهید رجایی	https://www.aparat.com/archlib_srttu
۸	کتابخانه دانشگاه فردوسی	https://www.aparat.com/fum_library
۹	کتابخانه مرکزی دانشگاه قم	https://www.aparat.com/university_of_qom_library
۱۰	کتابخانه کوثر دانشگاه قم	https://www.aparat.com/kosarlib_qom_university
۱۱	کتابخانه مرکز آموزشی پژوهشی درمانی فیروزگر	https://www.aparat.com/firoozgarhospital_library
۱۲	کتابخانه دانشگاه هنر اصفهان	https://www.aparat.com/auilibrary

جدول ۵. نام و نشانی صفحه اختصاصی کتابخانه ملی، تخصصی و کتابخانه‌های عمومی غیرنهادی فعال در آپارات

ردیف	نام کتابخانه	نشانی صفحه
۱	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم	https://www.aparat.com/boroujerdilib
۲	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	https://www.aparat.com/nlai_ir
۳	کتابخانه و موزه ملی ملک	https://www.aparat.com/maleklibrary
۴	کتابخانه حسینیه ارشاد	https://www.aparat.com/hershad
۵	کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام، مشهد	https://www.aparat.com/imamalislib.com
۶	کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی	https://www.aparat.com/digital_library
۷	کتابخانه دائرةالمعارف بزرگ اسلامی	https://www.aparat.com/cgie62
۸	کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران	https://www.aparat.com/tlibrary
۹	کتابخانه شقایق شهرداری تهران	https://www.aparat.com/ketabkhaneshaghayegh
۱۰	کتابخانه عمومی غیردولتی مستقل فرهنگ	https://www.aparat.com/ketabkhane_farhang
۱۱	کتابخانه شخصی فرهنگ	https://www.aparat.com/ketabkhane_farhang

بدین ترتیب، بر اساس موارد اشاره‌شده و هم سو با «شکل ۱» کتابخانه‌ها در آپارات به پنج دسته اصلی کتابخانه ملی، کتابخانه‌های عمومی نهادی، کتابخانه‌های عمومی غیرنهادی، کتابخانه‌های دانشگاهی و کتابخانه‌های شخصی تقسیم شده‌اند. همه آنها به یک هدف مشترک یعنی "خدمت‌رسانی به کاربران و ارائه منابع اطلاعاتی" می‌رسند. این نمودار به خوبی نشان می‌دهد که کتابخانه‌ها، صرف‌نظر از نوع و اندازه، نقش مهمی در ترویج فرهنگ مطالعه و دسترسی عموم به اطلاعات دارند.

برای پاسخ به سؤال دوم جهت بررسی صفحات کتابخانه‌هایی که بیشترین محتوا را در شبکه آپارات ارائه کرده‌اند، داده‌های «جدول ۶» گردآوری شده است. این جدول

شکل ۱. حضور بهبودیافته کتابخانه‌ها در آپارات.

جدول ۶. کتابخانه‌های دارای بیشترین محتوا در آپارات.

ردیف	نام کتابخانه	تعداد محتوا	نشانی صفحه
۱	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم قم	۲۳۱۵	https://www.aparat.com/boroujerdilib
۲	کتابخانه‌های عمومی سمنان	۶۵۵	https://www.aparat.com/Semnanpl
۳	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۵۹۴	https://www.aparat.com/iranpl
۴	اداره کتابخانه‌های عمومی آبادان	۵۰۹	https://www.aparat.com/abadanpl
۵	کتابخانه پانزده خرداد پیشوا	۴۸۷	https://www.aparat.com/lib15khordad
۶	اداره کل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی	۳۶۲	https://www.aparat.com/khrplir
۷	کتابخانه شقایق شهرداری تهران	۳۴۷	https://www.aparat.com/ketabkhaneshaghayegh
۸	کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی	۲۴۸	https://www.aparat.com/digital_library
۹	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان همدان	۲۱۳	https://www.aparat.com/hamedanpl
۱۰	کتابخانه عمومی ارغوان	۱۷۵	https://www.aparat.com/ArghavanLibrary

جدول ۷. صفحات کتابخانه‌هایی که دارای بیشترین دنبال‌کننده در آپارات هستند.

ردیف	نام کتابخانه	تعداد دنبال‌کننده	نشانی صفحه
۱	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۱/۱ هزار	https://www.aparat.com/iranpl
۲	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم	۷۳۲	https://www.aparat.com/boroujerdilib
۳	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان تهران	۵۱۳	https://www.aparat.com/tehranpl
۴	اداره کل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی	۳۴۱	https://www.aparat.com/khrplir
۵	کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران	۱۷۵	https://www.aparat.com/tlibrary
۶	کتابخانه عمومی قلم	۱۵۱	https://www.aparat.com/Qalam.Library
۷	کتابخانه مرکزی دانشگاه قم	۱۴۱	https://www.aparat.com/university_of_qom_library
۸	اداره کتابخانه‌های عمومی آبادان	۱۲۱	https://www.aparat.com/abadanpl
۹	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۱۰۸	https://www.aparat.com/nlai_ir
۱۰	کتابخانه‌های عمومی سمنان	۹۸	https://www.aparat.com/Semnanpl

صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با ۱/۱ هزار دنبال‌کننده بیشترین تعداد را دارد، و پس‌از آن، صفحات کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم و کتابخانه اداره کل استان تهران به ترتیب با ۷۳۲ و ۵۱۳ دنبال‌کننده در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. در «جدول ۸» نیز به بیشترین آمار بازدید^{۲۸} صفحات کتابخانه پرداخته شده است.

بر اساس «جدول ۸»، صفحه کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم با ۶/۶۳۳ هزار بازدید بیشترین بازدید را داشته و صفحات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (۱/۴۹۸ هزار بازدید) و کتابخانه پانزده خرداد پیشوا (۴/۳۳۲ هزار بازدید) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این نشان‌دهنده استقبال مطلوب کاربران از صفحات کتابخانه‌ها در شبکه آپارات است.

به‌طور مشخص نشان می‌دهد کدام صفحات دارای بیشترین حجم محتوا هستند و اطلاعات مربوط به آنها را ارائه می‌دهد. بر اساس «جدول ۶»، صفحه کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم با انتشار ۲۳۱۵ محتوا در رتبه اول، صفحه کتابخانه‌های عمومی سمنان با انتشار ۶۵۵ محتوا در رتبه دوم و صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با انتشار ۵۹۴ محتوا در رتبه سوم قرار دارند.

همچنین، برای بررسی صفحات کتابخانه‌هایی با بیشترین استقبال در آپارات، از معیارهایی مانند آمار بازدید محتوا و تعداد دنبال‌کنندگان استفاده شده است. داده‌های مربوطه در «جدول‌های ۷ و ۸» ارائه شده‌اند.

«جدول ۷» نشان‌دهنده صفحات کتابخانه‌هایی با بیشترین تعداد دنبال‌کننده است. بر اساس این جدول،

جدول ۸. صفحات کتابخانه‌ای که دارای بیشترین آمار بازدید در آپارات هستند.

ردیف	نام کتابخانه	تعداد بازدید	نشانی صفحه
۱	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی - مسجد اعظم	۶۳۳/۶ هزار	https://www.aparat.com/boroujerdilib
۲	نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور	۴۹۸/۱ هزار	https://www.aparat.com/iranpl
۳	کتابخانه پانزده خرداد پیشوا	۳۳۲/۴ هزار	https://www.aparat.com/lib15khordad
۴	اداره کتابخانه‌های عمومی آبادان	۲۰۴/۸ هزار	https://www.aparat.com/abadanpl
۵	کتابخانه‌های عمومی سمنان	۱۴۳/۱ هزار	https://www.aparat.com/Semnanpl
۶	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان تهران	۱۳۱/۷ هزار	https://www.aparat.com/tehranpl
۷	کتابخانه حسینییه ارشاد	۶۱/۹ هزار	https://www.aparat.com/hershad
۸	اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان البرز	۴۱/۸ هزار	https://www.aparat.com/alborzpl
۹	اداره کل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی	۴۱/۴ هزار	https://www.aparat.com/khrplir
۱۰	کتابخانه شقایق شهرداری تهران	۳۰/۵ هزار	https://www.aparat.com/ketabkhane-shaghayegh

جدول ۹. موضوعات و تنوع محتوایی صفحات کتابخانه در آپارات

ردیف	موضوع محتوایی	فراوانی موضوع	درصد فراوانی موضوع
۱	اخبار، اطلاع‌رسانی و پوشش	۵۰	۶۷
۲	آموزش	۲۵	۳۴
۳	نشست علمی، کارگاه و دوره آموزشی	۳۰	۴۰
۴	معرفی کتاب	۲۲	۳۰
۵	مصاحبه با فعالین، نویسندگان، کتابداران و اعضا	۲۰	۲۷
۶	ویدئوهای باز نشر شده	۱۷	۲۳
۷	امور فرهنگی و مناسبتی	۱۰	۱۴
۸	رویداد برخط	۱	۱/۵

تنوع موضوعی محتواهای به اشتراک گذاشته شده توسط کتابخانه‌ها را نشان می‌دهد.

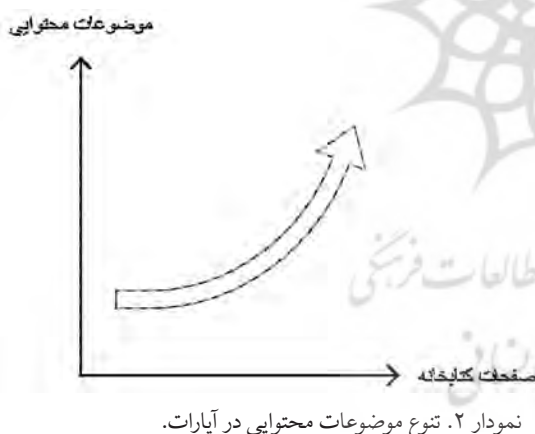
نمودار ۱. صفحات کتابخانه‌های برتر در آپارات از نظر حجم محتوا، بازدید و تعامل کاربران.

بدان جهت که حضور کتابخانه‌های ایرانی در آپارات یک اقدام تازه و نو است، تعداد زیادی از این صفحات در حال آماده‌سازی محتوا و برنامه‌ریزی برای انتشار پیوسته محتوا هستند؛ لذا ارزیابی کمترین محتوای ارائه‌شده در صفحات کتابخانه‌ای در حال حاضر امر شایسته‌ای نیست و مغتنم است صرفاً کتابخانه‌ها را تشویق به حضور پررنگ در این محیط نمود.

مطابق با «نمودار ۱»، صفحات کتابخانه‌ای برتر از نظر حجم محتوا، بازدید و تعامل کاربران در شبکه آپارات شناسایی شده است. این شناسایی، در نهایت به تقویت علاقه‌مندی کاربران به فرهنگ کتاب‌خوانی و تشویق کتابخانه‌ها به حضور فعال‌تر در این فضا منجر می‌شود.

برای پاسخ به سؤال سوم مبنی بر محتوای منتشرشده در صفحات کتابخانه‌ها پیرامون چه موضوعاتی است، داده‌های مربوط در «جدول ۹» ارائه شده است. این جدول

تهران با ۷/۵ هزار بازدید در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. «نمودار ۲» اشاره دارد، افزایش تنوع موضوعات محتوایی در صفحات کتابخانه‌ای آپارات یک روند مثبت است که می‌تواند به ارتقای نقش کتابخانه‌ها در فضای مجازی کمک کند. این نمودار نشان می‌دهد که کتابخانه‌ها به تدریج دامنه موضوعات خود را گسترش داده و از یکنواختی محتوا به سمت تنوع بیشتر حرکت کرده‌اند. این تغییر می‌تواند ناشی از عواملی چون افزایش رقابت بین کتابخانه‌ها، تغییر نیازهای کاربران و توسعه فناوری‌های جدید باشد. به‌طور کلی، تنوع بیشتر در موضوعات محتوایی می‌تواند جذابیت صفحات کتابخانه‌ای را برای کاربران افزایش دهد، مخاطبان جدیدی جذب کنند و در نهایت به تقویت حضور کتابخانه‌ها در فضای مجازی منجر شود. برای دستیابی به نتایج بهتر، کتابخانه‌ها باید به‌طور مستمر به دنبال راه‌های جدیدی برای بهبود کیفیت و گسترش تنوع محتوای خود باشند.

شکل ۲. راهبردهای محتوایی انواع کتابخانه‌ها در آپارات.

بر اساس «جدول ۹»، موضوعات محتوایی صفحات کتابخانه‌ها شامل اخبار، اطلاع‌رسانی، پویش، مباحث آموزشی، نشست‌های علمی، کارگاه‌ها، مصاحبه‌ها، کلیپ‌ها، امور فرهنگی و رویدادهای برخط است. ویدئوهای بازنشر شده، محتوای ارسالی از دیگر رسانه‌ها هستند که کتابخانه‌ها به‌منظور مرتبط بودن یا اهمیت مجدد منتشر می‌کنند. رویدادهای برخط نیز به‌تازگی به آپارات اضافه شده و تنها صفحه اداره کل کتابخانه عمومی استان بوشهر از آن استفاده کرده است.

از آنجاکه کتابخانه‌های شاخص مانند کتابخانه ملی به عنوان الگو برای دیگر کتابخانه‌ها هستند، در جدول ۱۰ موضوعات منتشر شده در صفحات آپارات این کتابخانه‌ها بررسی شده است.

بر اساس «جدول ۱۰»، در صفحات کتابخانه‌های شاخص، بیشتر محتواها شامل مصاحبه‌ها، اطلاع‌رسانی، نشست‌ها، دوره‌های آموزشی، معرفی کتاب و فعالیت‌های فرهنگی مناسبی است. صفحه کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم با انتشار ۲۳۱۵ محتوا و ۶۳۳/۶ هزار بازدید، بالاترین آمار را دارد. صفحه کتابخانه حسینییه ارشاد که از سال ۱۳۹۵ وارد شبکه شده، محتواهای جدید منتشر کرده اما با فاصله زمانی، که باعث کاهش بازدید نسبی آن نسبت به صفحه بروجردی شده است. صفحه سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران نیز با رعایت نکات محتوایی و رابط کاربری، رتبه سوم را کسب کرده و برای بهبود جایگاه خود به افزایش تعداد و تنوع محتوا نیاز دارد.

همچنین، بررسی محتوای صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی نشان می‌دهد که این کتابخانه‌ها با شناخت ذائقه کاربران خود، فعالیت‌های خود را هدفمند در آپارات تنظیم کرده‌اند. «جدول ۱۱» محتوای منتشرشده در این صفحات را بررسی کرده است.

مطابق با «جدول ۱۱» اکثر موضوعات محتوایی در صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی، پیرامون اطلاع‌رسانی، محتوای آموزشی، کارگاه‌ها و نشست‌ها منتشر شده است. صفحه کتابخانه مرکزی دانشگاه قم با انتشار ۴۷ محتوا و ۱۲/۴ بازدید نسبت به سایر صفحات کتابخانه دانشگاهی در رتبه اول قرار دارد. به لحاظ تعداد محتوا صفحه کتابخانه دانشگاه فردوسی با ۳۷ محتوا در رتبه دوم و به لحاظ آمار بازدید صفحه کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی

جدول ۱۰. موضوعات و تنوع محتوایی صفحات کتابخانه‌های شاخص در آپارات

ردیف	نام کتابخانه	تعداد محتوا	تعداد دنبال‌کننده	آمار بازدید	تاریخ شروع فعالیت	موضوع محتوایی
۱	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم	۲۳۱۵	۷۳۰	۶/۶۳۳ هزار	۹۶/۰۹/۱۶	مصاحبه - اطلاع‌رسانی - دوره‌های آموزشی - فعالیت فرهنگی
۲	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۳۰	۱۰۸	۲/۱۲ هزار	۹۷/۰۵/۲۴	اطلاع‌رسانی - مصاحبه - اخبار
۳	کتابخانه و موزه ملی ملک	۱۶۵	۸۳	۴/۴۲ هزار	۹۴/۰۷/۱۲	مصاحبه - اطلاع‌رسانی - دوره‌های آموزشی - فعالیت فرهنگی
۴	کتابخانه حسینیہ ارشاد	۱۷۹	۵۷	۹/۶۱ هزار	۹۵/۰۳/۲۷	مصاحبه - اطلاع‌رسانی - دوره آموزشی - معرفی کتاب - فعالیت فرهنگی
۵	کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین علی (ع) مشهد	۱۲	۳	۵/۵ هزار	۹۸/۰۳/۲۲	آموزشی مذهبی علمی
۶	کتابخانه دیجیتال آستان قدس رضوی	۲۴۸	۱۴	۹/۱ هزار	۹۶/۰۱/۱۹	کلیپ - معرفی کتاب - اطلاع‌رسانی
۷	کتابخانه دائرةالمعارف بزرگ اسلامی	۲۵	۲۶	۳/۳ هزار	۹۴/۰۴/۲۳	مصاحبه - دوره آموزشی

محورهای اصلی ارزیابی رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در «جدول ۱۲» ارائه شده است.

طبق «جدول ۱۲» از مجموع ۷۳ صفحه فعال کتابخانه‌ای در شبکه آپارات، ۲۰ صفحه پوستر تصویری ثابت، ۵۸ صفحه لوگوی کتابخانه و ۲۶ صفحه دسته‌بندی و لیست پخش محتوا را در صفحه خود قرار داده‌اند. همچنین، ۷۰ صفحه از هشتگ‌ها استفاده کرده و ۶۹ صفحه کپشن‌نویسی و توضیحات تکمیلی درج کرده‌اند. ۴۱ صفحه نیز در بخش "درباره ما"، محل، اهداف و برنامه‌های خود را معرفی کرده‌اند که شامل نشانی ۲۷ کتابخانه، تلفن ۱۶ کتابخانه و زمان فعالیت ۳ کتابخانه می‌شود. تنها ۳ کتابخانه، شامل کتابخانه‌های فیروزگر، ارغوان و غدیر خرم‌آباد، زمان فعالیت خود را ذکر کرده‌اند. همچنین، جلوه‌های بصری یکپارچه و هم‌رنگ بر روی کاور محتواها در صفحات کتابخانه به‌ندرت مشاهده شده است.

از آنجاکه کتابخانه‌های شاخص همواره به عنوان الگویی برای کتابخانه‌های دیگر هستند، در جدول ۱۳ رابط کاربری در این صفحات مورد بررسی قرار گرفته است.

طبق «جدول ۱۳»، هیچ‌یک از کتابخانه‌های شاخص موفق به رعایت کامل تمامی معیارهای ارزیابی محتوایی نشده‌اند. با این حال، صفحات کتابخانه حسینیہ ارشاد و

همچنین «شکل ۲» تأکید دارد، کتابخانه‌های عمومی، تخصصی و دانشگاهی هرکدام با توجه به ماهیت و مخاطبان خود، توانسته‌اند از شبکه آپارات برای گسترش نقش خود استفاده کنند. کتابخانه‌های عمومی با تمرکز بر محتوای متنوع و جذاب برای عموم مردم، محتواهایی مانند معرفی کتاب‌های جدید و نشست‌های کتابخوانی را به اشتراک گذاشته‌اند. کتابخانه ملی به ارائه محتوای تخصصی مانند سخنرانی‌های علمی و منابع خاص برای پژوهشگران و متخصصان پرداخته است. همچنین، کتابخانه‌های دانشگاهی با انتشار ویدئوهای آموزشی، سخنرانی‌ها و منابع علمی، به پشتیبانی از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها پرداخته است. در نتیجه، هر نوع کتابخانه باید محتوای متناسب با نیاز مخاطبان خود را تولید و منتشر کند تا از این طریق نقش خود را به عنوان مراکز یادگیری و اطلاعات در جامعه تقویت کند.

در بررسی وضعیت رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در آپارات بر اساس پاسخ سؤال چهارم، نقش مهم رابط کاربری در تعامل مؤثر کاربران با شبکه اجتماعی تأکید شده است. رابط کاربری موفق باید نوآورانه، بهینه و کاربرپسند باشد تا کاربران به راحتی با آن ارتباط برقرار کنند و انگیزه‌ای برای تعامل مداوم ایجاد کند (استون^{۲۹} و همکاران، ۲۰۰۵).

جدول ۱۱. بررسی محتوای صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی در آپارات.

ردیف	نام کتابخانه	تعداد محتوا	تعداد دنبال‌کننده	آمار بازدید	تاریخ شروع فعالیت	موضوع محتوایی
۱	کتابخانه دانشگاه امیرکبیر	۲	۴	۱/۶ هزار	۰۰/۰۳/۱۲	اطلاع‌رسانی - آموزش
۲	کتابخانه مرکزی دانشگاه قم	۴۷	۱۴۰	۱۲/۴ هزار	۹۶/۰۵/۲۲	اطلاع‌رسانی - آموزشی - کارگاه‌ها و نشست‌های برگزارشده
۳	کتابخانه کوثر دانشگاه قم	۱۲	۸	۷۷۲	۰۰/۱۰/۰۱	دوره‌های آموزشی - آموزشی - کارگاه‌ها
۴	کتابخانه دانشگاه هنر اصفهان	۲	۴	۴۶۱	۹۹/۱۰/۱۸	اطلاع‌رسانی - آموزشی - دوره آموزشی
۵	کتابخانه مرکز آموزشی پژوهشی درمانی فیروزگر	۱۸	۳	۱/۶ هزار	۹۹/۱۰/۱۳	اطلاع‌رسانی - آموزشی - دوره آموزشی - کلیپ
۶	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران	۳	۵	۲/۴ هزار	۹۷/۰۴/۱۲	آموزشی - مصاحبه
۷	کتابخانه دانشکده معماری دانشگاه شهید رجایی	۳۵	۲۸	۲/۱ هزار	۰۰/۰۸/۰۳	آموزشی - دوره و کارگاه برگزارشده
۸	کتابخانه مرکزی دانشگاه سوره	۲	۲	۹۶۵	۹۷/۰۴/۱۶	آموزشی
۹	کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی تهران	۱۹	۵۸	۷/۵ هزار	۰۱/۰۳/۱۸	آموزشی - دوره و کارگاه برگزارشده
۱۰	کتابخانه دانشگاه فردوسی	۳۷	۲۵	۵ هزار	۹۸/۰۹/۲۶	آموزشی
۱۱	کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی	۲	۳	۱۵۴	۹۹/۰۸/۲۵	معرفی کتابخانه
۱۲	کتابخانه مرکزی شهید بهشتی	۱	۱	۱/۵ هزار	۹۵/۱۱/۰۹	آموزشی
۱۳	کتابخانه مرکزی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	۳	۲	۱/۴ هزار	۹۹/۱۰/۲۰	معرفی کلیپ

آموزشی پژوهشی درمانی فیروزگر تمامی معیارهای ارزیابی به‌کارگیری موضوع محتوایی در دسته‌بندی و لیست پخش، استفاده از هشتگ در محتوا، کپشن‌نویسی در محتوا، معرفی درباره صفحه، اعلام نشانی سایر شبکه‌های اجتماعی کتابخانه، طراحی پوستر تصویری ثابت بالای صفحه و نمایش دادن لوگو در صفحه را رعایت کرده است. بر اساس «شکل ۳»، عوامل مؤثر بر رابط کاربری صفحات کتابخانه‌های ایرانی در شبکه آپارات به دو دسته

کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم در رعایت برخی از معیارها نظیر دسته‌بندی محتوا، استفاده از هشتگ، نوشتن کپشن، ارائه توضیحات در مورد معرفی صفحه، طراحی پوستر تصویری ثابت و نمایش لوگو، عملکرد بهتری از خود نشان داده‌اند. این دو کتابخانه در اعلام راه ارتباطی در دیگر شبکه‌های اجتماعی خود نیز به خوبی عمل کرده‌اند. افزون بر این، صفحه کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم در زمینه انتشار پیوسته محتوای به‌روز، تعامل با کاربران و استفاده از هشتگ‌های مرتبط، نقاط قوت قابل توجهی را به نمایش گذاشته است.

رابط کاربری صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی نشان‌دهنده شناخت این کتابخانه‌ها از نیازها و ذائقه کاربران است. این کتابخانه‌ها با درک انتظارات کاربران، فعالیت‌های خود را در آپارات به‌طور بهینه طراحی کرده‌اند. جزئیات ارزیابی رابط کاربری در «جدول ۱۴» آمده است.

مطابق داده‌های «جدول ۱۴»، صفحه کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی تهران و صفحه کتابخانه مرکز

شکل ۳. تقویت رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در آپارات.

جدول ۱۲. ارزیابی جلوه‌های بصری و محتوایی صفحات کتابخانه در آپارات

ردیف	ارزیابی جلوه بصری و محتوایی صفحه	فراوانی	درصد فراوانی
۱	پوستر تصویری ثابت بالای صفحه	۲۰	۲۶/۶۶
۲	لوگو کتابخانه	۵۸	۷۷/۳۳
۳	دسته‌بندی موضوعی و لیست پخش	۲۶	۳۴/۶۶
۴	به‌کارگیری هشتگ در محتوا	۷۰	۹۳/۳۳
۵	کپشن‌نویسی در محتوا	۶۹	۹۲
۶	بخش درباره صفحه به صورت متن	۴۱	۵۴/۶۶
	اعلام نشانی سایر شبکه‌های اجتماعی کتابخانه	۳۶	۴۸
۷	آدرس فیزیکی کتابخانه	۲۷	۳۶
۸	تلفن کتابخانه	۱۶	۲۱/۳۳
۸	زمان فعالیت کتابخانه	۳	۴

جدول ۱۳. ارزیابی جلوه‌های بصری و رابط کاربری صفحات کتابخانه‌های شاخص در آپارات.

ردیف	نام کتابخانه	مستندسازی موضوعی و لیست پخش	هشتگ در محتوا	کپشن‌نویسی در محتوا	معرفی درباره صفحه	سایر شبکه اجتماعی	پوستر تصویری ثابت بالای صفحه	لوگو
۱	کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی مسجد اعظم	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓
۲	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓
۳	کتابخانه و موزه ملی ملک	×	✓	✓	×	×	×	✓
۴	کتابخانه حسینیّه ارشاد	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓
۵	کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین علی (ع) مشهد	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓
۶	کتابخانه دیجیتالی آستان قدس رضوی	✓	✓	✓	✓	×	×	✓
۷	کتابخانه دائرةالمعارف بزرگ اسلامی	✓	✓	✓	×	✓	×	✓

داخلی و خارجی تقسیم می‌شوند. عوامل داخلی شامل عناصری همچون جذابیت بصری، ساده‌سازی فرایندها، استفاده بهینه از هشتگ‌ها و دسته‌بندی محتوا هستند که تأثیر مستقیم بر طراحی و ساختار صفحه دارند. از سوی دیگر، عوامل خارجی شامل تعامل با کاربران، بهره‌برداری از مخاطبان شبکه، اطلاع‌رسانی دقیق، ایجاد ارتباط مؤثر با کاربران و ارزیابی میزان موفقیت هستند که به تعامل صفحات با کاربران و محیط شبکه اجتماعی آپارات مربوط می‌شوند. این نمودار نشان می‌دهد که طراحی یک رابط کاربری موفق برای صفحات کتابخانه‌ای در آپارات، نیازمند توجه هم‌زمان به هر دو دسته از این عوامل و ایجاد تعادل بین آن‌هاست. بادر نظر گرفتن این عوامل، کتابخانه‌ها قادر خواهند بود صفحات جذاب‌تر و کارآمدتری در آپارات ایجاد کرده و ارتباط مؤثرتری با مخاطبان خود برقرار کنند. درنهایت، می‌توان گفت که طراحی رابط کاربری موفق برای صفحات کتابخانه‌ای در آپارات یک فرایند چندوجهی است که به بررسی دقیق عوامل مختلف و به‌کارگیری راهکارهای مناسب نیاز دارد. با اجرای این توصیه‌ها، کتابخانه‌ها می‌توانند حضور مؤثرتری در شبکه آپارات داشته و خدمات بهتری به مخاطبان خود ارائه دهند.

از دیگر نکات حائز اهمیت در صفحات شبکه‌های

اجتماعی، نماد تأیید است. این نماد به این معناست که حساب کاربری به‌طور رسمی توسط شبکه اجتماعی تأیید شده است. افراد، برندها و مشاغل دارای نشان تأییدشده از اعتبار ویژه‌ای برخوردار می‌شوند (اسکات و کارینگتون^{۳۰}، ۲۰۱۱، ص ۲۸۸). در آپارات، نماد تأیید به صورت یک نشان سبزرنگ در کنار نام صفحه‌نمایش داده می‌شود. این

نمودار ۳. اعتماد و اعتبار صفحات در آپارات.

جدول ۱۴. ارزیابی جلوه‌های بصری و رابط کاربری صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی در آپارات.

ردیف	نام کتابخانه	دست‌بندی موضوعی و لیست پیشنهاد	هشگ در محتوا	کپشن نویسی در محتوا	معرفی درباره صفحه	سایر شبکه اجتماعی	پوشه تصویری ثبت بالای صفحه
۱	کتابخانه دانشگاه امیرکبیر	×	✓	✓	×	×	×
۲	کتابخانه مرکزی دانشگاه قم	×	✓	✓	✓	✓	✓
۳	کتابخانه کوثر دانشگاه قم	×	✓	✓	✓	×	×
۴	کتابخانه دانشگاه هنر اصفهان	×	✓	✓	×	×	✓
۵	کتابخانه مرکز آموزشی پژوهشی درمانی فیروزگر	✓	✓	✓	✓	✓	✓
۶	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران	×	✓	✓	×	×	×
۷	کتابخانه دانشکده معماری دانشگاه شهید رجایی	✓	✓	✓	✓	×	×
۸	کتابخانه مرکزی دانشگاه سوره	×	✓	✓	×	×	✓
۹	کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی تهران	✓	✓	✓	✓	✓	✓
۱۰	کتابخانه دانشگاه فردوسی	✓	✓	✓	✓	×	✓
۱۱	کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی	×	✓	✓	×	×	✓
۱۲	کتابخانه مرکزی شهید بهشتی	×	✓	✓	×	×	✓
۱۳	کتابخانه مرکزی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	×	✓	✓	×	×	×

ایجاد احساس امنیت در کاربران هنگام تعاملات شبکه‌های اجتماعی، یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت است. طبق نمودار دایره‌ای شماره ۳، وجود نشان تأیید در شبکه آپارات به کاربران این پیام را می‌دهد که صفحه مورد نظر توسط یک شخص حقیقی، تولیدکننده محتوا یا یک سازمان معتبر و شناخته‌شده مدیریت می‌شود. این نشان باعث می‌شود کاربران صفحه را قابل اعتمادتر از سایر محتوای بارگذاری شده در آپارات بدانند. بررسی‌ها نشان می‌دهند که تنها صفحه اختصاصی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران دارای این نشان تأیید هستند، در حالی که صفحات سایر کتابخانه‌ها فاقد این نشان می‌باشند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رفتار ارتباطی کتابخانه‌های ایرانی در شبکه اجتماعی آپارات انجام شد و نتایج آن حاکی از نقش مهم کتابخانه‌ها به عنوان نهادهای فرهنگی و آموزشی در فضای دیجیتال است. شبکه آپارات، به عنوان یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اشتراک‌گذاری ویدئو در ایران، بستری مناسب برای دسترسی آسان به محتوا و انتشار آن برای کتابخانه‌ها فراهم کرده است. با این حال، نتایج نشان داد که استفاده از این ظرفیت در میان انواع مختلف کتابخانه‌ها به‌طور یکسان صورت نمی‌گیرد و میزان بهره‌برداری از آن به عواملی چون نوع کتابخانه، منابع موجود و آگاهی از قابلیت‌های دیجیتال بستگی دارد.

یافته‌های پژوهش نشان داد که کتابخانه‌های عمومی نهادی، به دلیل پشتیبانی سازمانی و منابع گسترده‌تر، بیشترین فعالیت را در آپارات داشته‌اند. این کتابخانه‌ها علاوه بر تعداد زیاد محتوا، در جذب مخاطب و افزایش تعاملات نیز موفق بوده‌اند. صفحات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (۴۹۸/۱ هزار بازدید)، کتابخانه پانزده خرداد پیشوا (۳۳۲/۴ هزار بازدید) و کتابخانه‌های عمومی آبادان (۲۰۴/۸ هزار بازدید) با ارائه محتوای متنوع و جذاب توانسته‌اند در رتبه‌های اول تا سوم بازدید قرار گیرند. در مقابل، کتابخانه‌های دانشگاهی، علی‌رغم ظرفیت علمی بالای خود، حضور کم‌رنگ‌تری در این فضا داشته و بیشتر بر ارائه محتوای آموزشی و تخصصی متمرکز بوده‌اند. این وضعیت، فرصت‌های توسعه‌نیافته‌ای را برای این دسته از

نشان تأیید علاوه بر افزایش اعتبار، به حفظ مالکیت معنوی محتوای تولیدشده کمک می‌کند.

کتابخانه‌ها نشان می‌دهد.

نتایج این پژوهش همچنین نشان داد که تنوع موضوعات محتوایی می‌تواند تأثیر زیادی بر جذب کاربران و افزایش تعاملات داشته باشد. محتوایی مانند اطلاع‌رسانی رویدادها، معرفی کتاب، نشست‌های علمی و فعالیت‌های فرهنگی، بیشترین استقبال را از سوی کاربران داشته‌اند. این دسته‌بندی تا حدودی با طبقه‌بندی نریمانی (۱۳۹۸) و اسلام و هایبیا (۲۰۱۵) همخوانی دارد و نیز با پژوهش نگوین (۲۰۲۳) هم‌سو است. صفحات کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی مسجد اعظم و سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران به تولید محتوای هدفمند و کاربردی پرداخته‌اند و در جلب توجه مخاطبان موفق‌تر بوده‌اند. درحالی‌که بسیاری از کتابخانه‌ها هنوز در مراحل ابتدایی فعالیت در آپارات هستند و محتوای منتشرشده توسط آنها از تنوع و کیفیت لازم برخوردار نیست.

این پژوهش همچنین به محدودیت‌هایی در فعالیت کتابخانه‌ها اشاره کرد. عدم استفاده از ابزارهای تعاملی مانند رویداد برخط، پرسش و پاسخ، ازجمله نقاط ضعفی بود که مشاهده شد که این امر لزوم افزایش آگاهی و توانمندسازی کتابخانه‌ها در زمینه مدیریت و تولید محتوای دیجیتال را نشان می‌دهد.

بر اساس بررسی تاریخ شروع فعالیت صفحات کتابخانه‌ها، می‌توان گفت که این مراکز از سال ۱۳۹۴ به شبکه آپارات وارد شده‌اند و در طول این مدت، توجه بیشتری به این فضا پیدا کرده‌اند. همچنین، بررسی میزان حضور اداره کل نهاد کتابخانه‌های عمومی استان‌ها نشان داد که استان‌های ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، قزوین، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان و یزد از این فضا بهره‌برداری نکرده‌اند و در این زمینه نیاز به تلاش بیشتر دارند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که تمرکز کتابخانه‌ها در شبکه آپارات، موجب تسهیل خدمات‌رسانی و افزایش رضایت‌مندی کاربران خواهد شد. طبق داده‌ها، از مجموع ۷۳ صفحه کتابخانه‌ای در آپارات، ۵۰ صفحه مربوط به کتابخانه‌های عمومی و ۱۳ صفحه مربوط به کتابخانه‌های دانشگاهی است. این آمار نشان می‌دهد که حضور کتابخانه‌ها در این شبکه اجتماعی هنوز در سطحی پایین قرار دارد و نیازمند توجه بیشتر است.

حضور کتابخانه‌های دانشگاهی در آپارات به‌طورکلی ضعیف است. تنها کتابخانه‌های دانشگاه‌های امیرکبیر، بین‌المللی امام خمینی (ره)، تهران، دانشکده پزشکی تهران، فردوسی، قم، هنر اصفهان، سوره، شهید رجایی و مرکز آموزشی پژوهشی درمانی فیروزگر در این حوزه پیش‌تاز بوده‌اند. این موضوع نشان‌دهنده نیاز به توجه بیشتر این کتابخانه‌ها به بسترهای دیجیتال است.

نتایج نمایان کرد که از ۱۳ صفحه کتابخانه‌های دانشگاهی، ۱۱ صفحه مربوط به دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تنها ۲ صفحه مربوط به دانشگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. همچنین، داده‌ها نشان داد که صفحه کتابخانه مرکزی دانشگاه قم با انتشار ۴۷ محتوا و ۱۲/۴ بازدید، نسبت به سایر صفحات کتابخانه‌های دانشگاهی، رتبه اول را به خود اختصاص داده است. نتایج دیگر نشان می‌دهند که صفحه کتابخانه و مرکز یادگیری دانشکده پزشکی تهران و صفحه کتابخانه مرکز آموزشی-پژوهشی درمانی فیروزگر، تمامی معیارهای ارزیابی در زمینه به‌کارگیری محتوای موضوعی، دسته‌بندی و لیست پخش، استفاده از هشتگ، کپشن‌نویسی، معرفی اطلاعات درباره صفحه، اعلام نشانی سایر شبکه‌های اجتماعی، طراحی پوستر تصویری ثابت بالای صفحه و نمایش لوگو را به‌درستی رعایت کرده‌اند.

بررسی صفحات کتابخانه‌های ایرانی از نظر تعداد محتوا نشان داد که صفحه کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی - مسجد اعظم با انتشار ۲۳۱۵ محتوا در رتبه اول، صفحه کتابخانه‌های عمومی سمنان با انتشار ۶۵۵ محتوا در رتبه دوم و صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با انتشار ۵۹۴ محتوا در رتبه سوم قرار دارند. بررسی میزان استقبال کاربران از محتواهای منتشرشده نیز مشخص کرد که بیشترین تعداد دنبال‌کننده به ترتیب مربوط به صفحه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با ۱/۱ هزار دنبال‌کننده و صفحه کتابخانه آیت‌الله‌العظمی بروجردی مسجد اعظم با ۷۳۲ دنبال‌کننده است. بنابراین، رابطه مستقیمی بین حضور فعال و انتشار محتوا در صفحه آپارات با جذب و استقبال کاربران وجود دارد. به‌طوری‌که این دو مرکز بیشترین مطالب را در صفحه خود منتشر کرده و بهترین استقبال را نیز از آن خود کرده‌اند. یکی از نکات قابل‌توجه در این پژوهش، اهمیت رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در آپارات بود. صفحات با

۱. تقویت حضور کتابخانه‌ها در آپارات:
— هدف مرتبط: بررسی میزان حضور کتابخانه‌های ایرانی در آپارات.
— راهبرد: تشویق و حمایت از کتابخانه‌ها برای ایجاد و نگهداری صفحات فعال در آپارات به منظور بهره‌برداری بهتر از ظرفیت‌های دیجیتال.

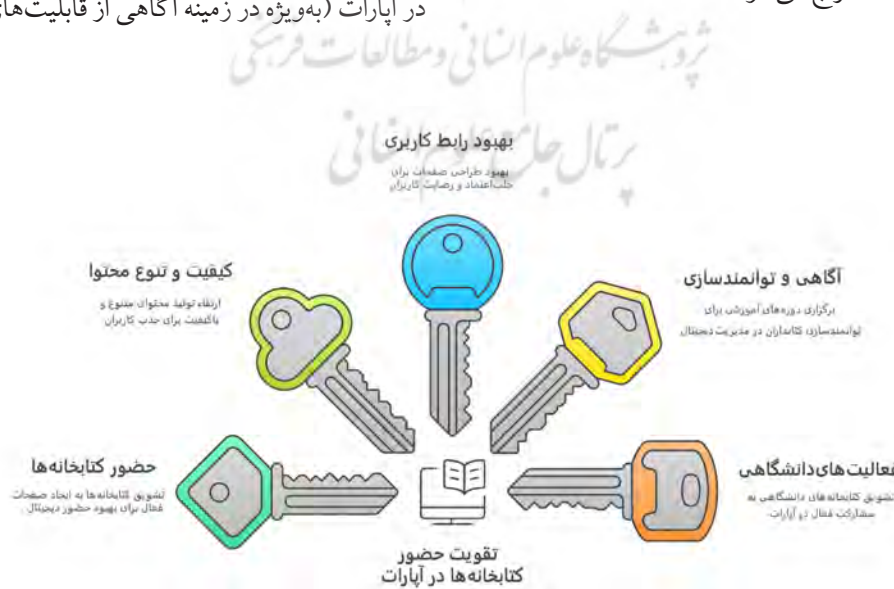
۲. افزایش کیفیت و تنوع محتوا:
— هدف مرتبط: تحلیل نوع محتواهای منتشر شده در صفحات شخصی کتابخانه‌ها در آپارات.
— راهبرد: ارتقاء توانمندی کتابخانه‌ها در تولید محتوای متنوع و باکیفیت، شامل موضوعات مختلف از جمله معرفی کتاب، برگزاری رویدادهای برخط و انتشار محتوای آموزشی.

۳. بهبود رابط کاربری صفحات:
— هدف مرتبط: ارزیابی رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها در این شبکه اجتماعی.
— راهبرد: طراحی و بهبود رابط کاربری صفحات کتابخانه‌ها برای جلب اعتماد و رضایت کاربران، با استفاده از عناصر بصری جذاب و کاربرپسند.

۴. آگاهی و توانمندسازی کتابخانه‌ها:
— هدف مرتبط: بررسی میزان حضور کتابخانه‌های ایرانی در آپارات (به‌ویژه در زمینه آگاهی از قابلیت‌های دیجیتال).
— راهبرد: برگزاری دوره‌های آموزشی برای توانمندسازی کتابداران در مدیریت دیجیتال.

رابط کاربری ساده، جذاب و کاربرپسند، نقش مؤثری در جلب اعتماد و رضایت کاربران داشتند. استفاده از عناصر بصری همچون پوستر، لوگو، دسته‌بندی موضوعی و توضیحات متنی، به بهبود ارائه محتوا و تجربه کاربری کمک کرده است. باین حال، بسیاری از صفحات کتابخانه‌ها هنوز در این زمینه نیازمند تقویت هستند. بررسی صفحات حاکی از آن است که از مجموع ۷۳ صفحه کتابخانه‌ای، ۲۰ صفحه اقدام به بارگذاری پوستر تصویری ثابت در بالای صفحه خود کرده‌اند و ۵۸ صفحه نیز لوگوی کتابخانه خود را در صفحه منتشر نموده‌اند. همچنین، ۲۶ صفحه از صفحات کتابخانه‌ها، اصول دسته‌بندی و لیست بخش محتواها را رعایت کرده‌اند. در زمینه استفاده از هشتگ‌ها، ۷۰ صفحه از کتابخانه‌ها در محتوای خود هشتگ‌ها را به کار گرفته‌اند و ۶۹ صفحه نیز کپشن نویسی همراه با توضیحات تکمیلی را برای ارائه نکات بیشتر در محتوای خود را درج کرده‌اند. در بخش معرفی اطلاعات کتابخانه، ۴۱ صفحه کتابخانه به معرفی محل کتابخانه، اهداف و برنامه‌های خود پرداخته‌اند. از این میان، ۲۷ کتابخانه نشانی فیزیکی محل، ۱۶ کتابخانه شماره تماس و تنها ۳ کتابخانه زمان فعالیت خود را برای اطلاع‌رسانی به کاربران منتشر کرده‌اند.

بر اساس نتایج پژوهش و هم‌سو با «شکل ۱»، اهداف راهبردی زیر به‌منظور تقویت حضور مؤثر کتابخانه‌ها در شبکه آپارات استخراج می‌شود:

شکل ۴. راهبردهای کلیدی برای تقویت نقش کتابخانه‌های ایرانی در آپارات.

برای بهبود خدمات کتابخانه استفاده نمایند.

۳. پیشنهاد می‌شود کتابخانه‌ها از یک راهبرد محتوایی مناسب برای مدیریت صفحات آپارات بهره‌گیرند و برای جذب بیشتر دنبال‌کننده، توجه ویژه‌ای به جلوه‌های بصری و زیبایی صفحات کتابخانه‌ای داشته باشند.

۴. در بخش «درباره ما»، پیشنهاد می‌شود کتابخانه‌ها علاوه بر معرفی خدمات، ساعت فعالیت، نشانی و راه‌های ارتباطی در شبکه‌های اجتماعی دیگر را نیز درج کنند.

۵. حضور کتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی در این شبکه باید بیشتر تقویت شود.

۶. کتابخانه‌های عمومی مراکز استان‌ها و کتابخانه‌های مرکزی حضور بیشتری در این شبکه داشته باشند.

نمودار ۴. پیشنهاد‌های راهبرد مشارکت کتابخانه‌های ایرانی در آپارات.

— **راهبرد:** برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی برای کتابداران به منظور افزایش آگاهی و توانمندسازی آنها در زمینه مدیریت و تولید محتوای دیجیتال.

۵. **گسترش فعالیت کتابخانه‌های دانشگاهی:** — **هدف مرتبط:** بررسی میزان حضور کتابخانه‌های دانشگاهی در آپارات.

— **راهبرد:** تشویق کتابخانه‌های دانشگاهی به حضور فعال‌تر در آپارات و بهره‌برداری از این سکو برای نشر محتوای علمی و تخصصی.

در نهایت، این پژوهش تأکید دارد که رفتار ارتباطی کتابخانه‌ها در فضای مجازی، به‌ویژه در شبکه‌های ویدئومحور، تأثیر چشمگیری بر جلب مشارکت کاربران و افزایش نقش فرهنگی و آموزشی کتابخانه‌ها دارد. با وجود چالش‌هایی که در این مسیر وجود دارد، استمرار فعالیت‌ها و بهبود کیفیت تولید محتوا می‌تواند به کتابخانه‌ها کمک کند تا جایگاه خود را در فضای دیجیتال تقویت کرده و نقش مؤثری در ارتقای دانش و آگاهی جامعه ایفا نمایند.

پیشنهادهای

بر اساس مطالب ارائه شده در مقاله حاضر، هم‌سو با «نمودار ۴» پیشنهاد‌های زیر ارائه می‌شود:

۱. با توجه به دسترسی آسان کاربران به آپارات نسبت به سایر شبکه‌های اجتماعی، پیشنهاد می‌شود خدمات کتابخانه‌های ایرانی از طریق این شبکه ارائه گردد.
۲. با توجه به آشنایی کاربران با فناوری‌های تلفیقی وب، پیشنهاد می‌شود مسئولان کتابخانه زیرساخت‌های لازم، شامل سخت‌افزار و نرم‌افزار، را فراهم کرده و از این فرصت

پی‌نوشت‌ها

1. Tuten & Solomon
2. Miller
3. Tredinnick
4. Resnick
5. Shafawi & Hassan
۶. شبکه آپارات توسط شرکت صبا ایده راه‌اندازی و در سال ۱۳۹۲ از سوی جشنواره وب ایران در بخش چندرسانه‌ای آنلاین، به انتخاب کارشناسان برگزیده شد.
7. <https://www.aparat.com/about>
۸. نام یک سایت رتبه‌بندی در اینترنت به نشانی <http://www.alex.com> است.
9. WhatsApp
10. Telegram
11. Instagram
12. ResearchGate
13. User Interface
14. Nguyen
15. Twitter
16. Facebook
17. YouTube
18. Lam
19. Howard
20. Purdue University
21. Islam & Habiba
22. Boateng & Quan Liu.
23. Okoro
24. Song
25. WeChat
26. Rachman
27. Fasola
۲۸. برخلاف دیگر شبکه‌های اجتماعی، آپارات به صورت شفاف، تعداد بازدید هر صفحه را در همان صفحه نمایش می‌دهد و بر اساس این آمار، محبوب‌ترین صفحات را رتبه‌بندی می‌کند.
29. Stone
30. Scott and Carrington

فهرست منابع

- اناری، فاطمه؛ عاصمی، عاطفه؛ ریاحی، نصرت (۱۳۹۱)، بررسی میزان استفاده از ابزارهای شبکه اجتماعی در به اشتراک گذاری دانش بین کتابداران دانشگاه اصفهان، *دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۶ (۲۰)، ۹-۲۴.
- بزرگی، اشرف؛ امینی، طاهره (۱۳۹۴)، بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در تبدلات علمی: مطالعه کتابداران دانشگاه‌های دولتی شهر تهران، *تعامل انسان و اطلاعات*، ۲ (۳)، ۱۳-۲۳.
- باقری، افسانه؛ قیاسی، میترا و کلتی، سمیه (۱۴۰۱)، تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر توسعه سواد اطلاعاتی جوانان عضو کتابخانه‌های عمومی (مطالعه موردی: استان خراسان شمالی)، *دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۱۵ (۵۷)، ۱-۱۳.
- بصیریان، رضا (۱۳۸۸)، *بازاریابی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی*، تهران: چاپار.
- خدمتکار، رمضانعلی (۱۴۰۰)، نقش شبکه‌های اجتماعی بر کتابخانه‌های عمومی شهرستان کاشان، *یازدهمین کنگره ملی سراسری فناوری‌های نوین در حوزه توسعه پایدار ایران*، تهران، <https://civilica.com/doc/1469926>.
- خواججه‌نیا، داتیس، فرهنگی، علی‌اکبر و، هادوی‌نیا، عباس هادوی‌نیا (۱۳۸۷)، طراحی مدل تعاملی مدیریت رسانه و فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، *پژوهش‌های ارتباطی*، ۱۶ (۶۰)، ۱۱-۳۶.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه (۱۳۷۷)، *روش‌های تحقیق در علوم رفتاری*، تهران: آگه.
- سلیمی، زهرا (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر بازاریابی مبتنی بر شبکه اجتماعی تلگرام بر میزان استفاده از خدمات کتابخانه
- مرکزی دانشگاه خوارزمی، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه خوارزمی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.
- عبیدی، نرگس (۱۳۹۵)، رفتار اطلاعاتی کاربران در شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان مبتنی بر تلفن همراه با تأکید بر جنبه‌های روانی-اجتماعی، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی*، دانشگاه بیرجند، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- نارمنجی، سید مهدی (۱۴۰۰)، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی جهت ایجاد تعامل در کتابخانه‌های عمومی، *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۷ (۲)، ۲۲۷-۲۵۹.
- نریمانی، ایمان (۱۳۹۸)، تحلیل محتوای ارائه شده در صفحات اینستاگرام کتابخانه‌های عمومی ایران و نحوه مشارکت آنها، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه خوارزمی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.
- نیک‌بخش، بهرام (۱۴۰۲)، نقش «رسانه‌های خبری آنلاین» و «رسانه‌های اجتماعی» در اقدامات پیشگیرانه از دیدگاه سرمایه اجتماعی: مورد مطالعه همه‌گیری کووید-۱۹، *مطالعات رسانه‌های نوین*، ۹ (۳۶)، ۱۰۷-۱۴۰.
- نگهبان، محمدباقر (۱۳۹۱)، وب ۲ و کتابخانه ۲، شیراز: همارا.
- ولی‌زاده، بهناز؛ رضائی شریف‌آبادی، سعید؛ دولانی، عباس (۱۳۹۶)، بررسی نقش شبکه اجتماعی موبایلی تلگرام در توسعه خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی مطالعه موردی: مدیران و کتابداران کتابخانه مرکزی دانشگاه‌های وزارت علوم، کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۰ (۱)، ۲۱-۵۱.

منابع لاتین

- Anari, F., Asemi, A., & Riyahinia, N. (2013). Using of social networking tools in sharing knowledge by librarians of University of Isfahan. *Journal of Knowledge Studies*, 6 (20), 9-24. (in Persian)
- Boateng, F., & Quan Liu, Y. (2014). Web 2.0 applications' usage and trends in top US academic libraries. *Library Hi Tech*, 32 (1), 120-138.
- Basirian, R. (2009). Marketing in libraries and information centers. Tehran: Chapar. (in Persian)
- Bozorgi A, Amini T. Examining the Role of Virtual Social Networks in Scientific Exchanges of Librarians at Public Universities in Tehran. *Human and information interaction*. 2015; 2 (3), 13-23. (in Persian)
- Bagheri, A., ghiyasi, M., & kalteh, S. (2022). The Effect of Social Networks on the Development of Information Literacy of Young Members of Public Libraries (Case Study: North Khorasan Province). *Journal of Knowledge Studies*, 15 (57), 1-13. (in Per-

sian)

Fasola, O. S. (2015). Perceptions and acceptance of librarians towards using Facebook and Twitter to promote library services in Oyo State, Nigeria. *The Electronic Library*, 5 (9), 870-882 .

Negahban, M. (2011). Web 2 and Library 2. Shiraz: Hamara. (in Persian)

Howard, H. A., Huber, S., Carter, L. V., & Moore, E. A. (2018). Academic libraries on social media: Finding the students and the information they want. *Information technology and libraries*, 37 (1), 8-18.

Islam, M. M., & Habiba, U. (2015). Use of social media in marketing of library and information services in Bangladesh. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 35 (4).

Lam, A. H. C., Ho, K. K., & Chiu, D. K. (2022). Instagram for student learning and library promotions: a quantitative study using the 5E Instructional Model. *Aslib Journal of Information Management*, (ahead-of-print).

Miller, P. (2005). Web 2.0: building the new library. *Ariadne*, 45 (30), 10.

Nguyen, M. (2023). Use of social media by academic libraries in Australia: Review and a case study. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 72 (1), 75-99.

Narmenji S M. Identifying Opportunities and Threats of Using Social Networking Sites to Create Interaction in Public Libraries. *Research on Information Science and Public Libraries 2021*; 27 (2): 227-259. (in Persian)

Narimani, I. (2018). Analysis of the content presented on the Instagram pages of Iran's public libraries and their participation. Master's thesis, Khwarazmi University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. Department of information science and epistemology. (in Persian)

Nikbakhsh, B. (2023). The Role of "Online News Media" and "Social Media" in Prevention in Infodemic Times from a Social Capital Perspective: A Study of the Quidd-19 Epidemic. *New Media Studies*, 9 (36), 140-107. doi: 10.22054/nms.2023.69277.1435 (in Persian)

Obeidi, N. (2015). The information behavior of users in social networks and messengers based on mobile phones with an emphasis on psycho-social aspects. Master's thesis in information science and epistemology. Birjand University, Faculty of Educational Sciences and Psychology. (in Persian)

Okoro, C. C., Omeluzor, S. U., & Bamidele, I. A.

(2014). Effect of brain drain (human capital flight) of librarians on service delivery in some selected Nigerian universities. *Sage Open*, 4 (3).

Rachman, Y. B., Mutiarani, H., & Putri, D. A. (2018). Content Analysis of Indonesian Academic Libraries' Use of Instagram. *Webology*, 15 (2).

Shafawi, S., & Hassan, B. (2018). User Engagement with Social Media, Implication on the Library Usage: A Case of Selected Public and Academic Libraries in Malaysia. *Library Philosophy & Practice*.

Salimi, Z. (2016). Investigating the effect of marketing based on the Telegram social network on the use of the services of the Central Library of Kharazmi University. Master's thesis, Khwarazmi University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. Department of information science and epistemology. (in Persian)

Sarmad, Z; Bazargan, A and Hijazi, E. (1998). Research methods in behavioral sciences. Tehran: Agah. (in Persian)

khedmatkar, R. (2021). The role of social networks on the public libraries of Kashan city, the 11th national congress of new technologies in the field of sustainable development of Iran, Tehran. (in Persian)

Khajeheian, D., Farhangi, A. A., & Hadaviniya, A. (2009). Designing Interactive Model of Media Management Using Modern Information and Communication Technologies. *Communication Research*, 16 (60), 11-36. doi: 10.22082/cr.2009.23869 (in Persian)

Stone, D., Jarrett, C., Woodroffe, M., & Minocha, S. (2005). User interface design and evaluation. Elsevier.

Song, Z.; Kang, Q.I.; Jianhua, X. and Peter Clarke, C. (2014) Applications of Mobile Social Media: Wechat Among Academic Libraries in China. *The Journal of Academic Librarianship*, 41 (1), 21-30.

Valizadeh, B., Rezaei Sharifabadi, S., & Doulani, A. (2017). The role of Telegram mobile social network in developing the academic library services (Case study: Managers and librarians of the central library of the universities of the Iranian Ministry of Science, Research and Technology). *Library and Information Sciences*, 20 (1), 21-51. (in Persian)

Tuten, T.L., and Solomon, M.R. (2014). Social media marketing. Sage.

Tredinnick, L. (2006). Web2.0 and business. *Business Information Review*, 23 (4), 231.